

І ЦЯПЕР ВЕТЭРАН ІГРАЕ НА БАЯНЕ

Ён — адзін з тых, каму мы павінны быць удзячнымі за незалежнасць нашай любімай краіны. Пазнаёмліся мы з ім у Шаркаўшчыне, дзе нядаўна святкавалася 510-я гадавіна заснавання гэтага гарадскога пасёлка. Приемна здзівіла, што ў сваім вельмі паважным узросце — за 90 гадоў — Мікалай Аляксандравіч Качан падцягнуў, захаваў добрую памяць. Калі раскажаў аб вайне, здзівіў: нават дробязі згадаў у дэталях і, доўга не задумваючыся, успамінаў імёны і прозвішчы людзей, з якімі ваяваў разам, назвы гарадоў, дзе змагаўся з ворагам. А яшчэ больш здзівіў, калі сказаў, што і дагэтуль, бывае, іграе на баяне! Яшчэ да вайны іграў, веселіў землякю. І за сваё доўгае жыццё многаму навучыўся: і шыў і будаваў... Майстар шыць — мужчына. Такое, пагадзіцеся, рэдка бывае.

Было вельмі приемна, калі падчас нашай гутаркі герой вайны пераходзіў на беларускую мову.
— Я нарадзіўся ў 1920 годзе. Так, я — тутэйшы. Паішоў у армію ў 24 гады, на лік быў пастаўлены мясцовым ваенкаматам. Калі пачалася вайна, быў на вучэннях. Памятаю, два кіламетры крос беглі — да чыгуначнага моста, — успамінае ветэран.
— Мы і не ведалі, што вайна пачалася. Прышоў у вёску Казакі і бачу, што дзверы крамы адчынены, а нікога няма. Думаю, што такое? А людзі на вуліцы кажучы: «Вайна!» Калі нашу зямлю акупавалі немцы, працаваў на зямлі з татам і мамай. А калі нашы прагналі фашыстаў, пайшоў у палывы ваенкамат — у вёску Канашоўку. Там мяне і ўзялі на ўлік у армію. Я аказаўся ў Ветрыне, дзе месяц вучылі армейскай справе...

Затым, як раскажаў ветэран, ён аказаўся ў вучэбным ваенным лагэры. Быў на стралковых вучэннях, навучыўся карыстацца мінамётам. Калі залыталі аб тым, хто мае вопыт будаўніцтва, выйшаў ён. Яму казалі, каб набраў салдат, бо раптам спатрэбілася брыгада для будаўнічых работ.
Потым Мікалай Аляксандравіч трапіў на фінскі фронт.
— А ці было страшна тады вам — маладому, прыгожаму — на вайну ісці?
— Не. Таму што ўсё ж да гэтага пабачыць давалося...
— Цяжка было страчаць баявых сяброў?
— Ведаце, душа падчас вайны стала скамянелай... На фронце я служыў у артылерыі. З гаўбіцы страляў — мяне ж на наводчыка вучылі. Ваяваў у Беларусі, да польскага Гданьска дайшоў, адкуль немцаў выгналі. А потым у Прусію перавялі, дзе мы стаялі ў адным з гарадоў у абароне.
— Вось, бачу, што вы ўзнагароджаны медалём «За адвагу». За што атрымалі, памятаеце?
— Атрымаў падчас прускай кампаніі. Мы тады немцаў яко каля мора дабівалі. Я быў на прамоі наводцы. Адстраляліся, далі нам каманду «адбой»... Наконт медаля пытаеце, магу раскажаць пра тое, як, праўда, не мне, а майму баявому таварышу ўзнагарода выратавала жыццё. Камандзіру майму пашанцавала: атрымаў раненне ў левае плечо, ордэнскую планку адравала, але ж жыць застаўся. Гэта я раскажаю пра Мамуціна — героя Савецкага Саюза.

Ветэран раскажаў шмат як аб сваім ваенным жыцці, так і пра тое, чым займаўся пасля вайны. Аказалася, што на вайне ў вольны час... шыў. Калі дэмабілізаваўся ў 1946 годзе (а камандзіры вельмі прасілі яго служыць далей), прыхаў дамоў, іграў у сельскім клубе на баяне.
— А яшчэ шыў і жыў з гэтага. Мама жывая была, брат-інвалід, а ў яго дачка маленькая, — раскажае стары. — Я ж павінен быў карміць іх.

Ветэран паказаў мне свае дакументы. Я прачытаў, што Мікалай Аляксандравіч у 1978 годзе стаў пераможцам сацыялістычнага саборніцтва. Працаваў ён тады інжынерам. Пры гэтым дыплама аб адпаведнай адукацыі ў яго не было.
— Я школы будаваў. Хацеў, каб нашы дзеткі былі граматычнымі, — гаворыць пенсіянер. — Мне ж у дзяцінстве вельмі хацелася вучыцца. Дарчы, было, мяне пыталі: «А ці ёсць у цябе дыплом?» Адказаў, што ёсць... мамін. Мне мама дала дыплом жыцця. Я ж люблю будаваць ведаў і дом вось гэтымі рукамі пабудоваў, дзе сын жыве... Цягнуў кладку і іншае — усё сам. Майстры прыходзілі і здзіўляліся таму, як я ўсё добра зрабіў: карнізы ў франтоне і іншае.

У ветэрана двое дзяцей. Сын — урач, дачка ў сельскай гаспадарцы працавала. Зараз з ёй і жыве. Пералічыў імёны ўсіх унучкаў і праўнучак.
Раней ветэран вельмі ахвотна займаўся прыватнай гаспадаркай, ды зараз, зразумела, сілы не тыя. А на баяне іграе. Інструмент у яго тульскі.
— Але ж занадта многа і складаныя мелодыі іграць не магу, — прызнаецца ветэран. — Што ты, хлапец, калі ўжо ногі не ідуць, якая музыка? Так, іграю, калі пальцы слухаюцца. Мне ж ужо за 90...
Напярэдадні Дня Незалежнасці мой суразмоўца пажадаў усім ветэранам Вялікай Айчыннай вайны ў першую чаргу, бязумоўна, моцнага здароўя. На жаль, штогод іх застаецца ўсё менш.
— Жадаю тым, хто ваяваў, самага лепшага, каб ветэраны на ведалі гора. І усім жыхарам Беларусі тэго ж! — павіншаваў Мікалай Аляксандравіч. — Каб не было больш вайны на нашай зямлі, наогул каб ніколі не ваявалі.

У сваю чаргу, ад імя супрацоўнікаў старэйшай беларускай газеты «Звязда» і чытаўшы шчыра хочацца пажадаць паважанаму ветэрану здароўя. Каб і надалей быў такім жа актыўным, каб пражыў як мага больш!

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара Шаркаўшчына — Віцебск.

Падзея АТРЫМАЛІ ЛЕЙТЭНАНЦКІЯ ПАГОНЫ

Днямі ў Ваеннай акадэміі Рэспублікі Беларусь адбыўся чарговы выпуск афіцэраў. У гэты ж дзень атрымалі лейтэнанцкія пагоны і выпускнікі ваенных факультэтаў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта.

Сёлета са сцен Ваеннай акадэміі і ваенных факультэтаў выпускаліся больш за 900 чалавек, з якіх каля 150 — афіцэры камандна-штабнага факультэта. Лейтэнанцкія пагоны былі ўручаны больш за 700 выпускнікам, паведамлілі ў Міністэрстве абароны.

Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіяй адзначана высокая тэарэтычная і практычная падрыхтоўка выпускнікоў галоўнай ваеннай ВНУ краіны. 18 з іх ўдастоены залатога медаля, 13 з іх — слухачы камандна-штабнага факультэта Ваеннай акадэміі.

Напярэдадні, 28 чэрвеня, у галоўнай ВНУ краіны адбыўся шосты выпуск слухачоў факультэта Генеральнага штаба Узброеных Сіл. Дыпламы спецыялістаў у галіне дзяржаўнага і ваеннага кіравання атрымалі больш за 20 афіцэраў, дзе чацвёрта ўдастоены залатых медалёў.

Вераніка КАНЮТА

І СВЯТЛАФОРЫ... УСМІХНУЦА

Як будзе забяспечана ахова парадку падчас чарговага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску».

— Забяспечвае ахову парадку будучы каля 600 супрацоўнікаў міліцыі і ваеннаслужачых унутраных войскаў. Для ўзмацнення сіл Віцебскага гарнізона міліцыі будуць запрошаныя калегі з Гродзенскай, Гомельскай і Мінскай абласцей, — раскажаў Ігар Яўсееў, начальнік упраўлення ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама.

— Не толькі ў абласных цэнтрах, але і ў Полацку таксама будзе ўзмоцнены кантроль за грамадскай бяспекай. Зразумела, што многія прыезджыя падчас віцебскага фестывалю захочуць убачыць Полацк — адну са святых праваслаўя...
Парадак на дарогах будзе забяспечвацца і новымі аўта, а таксама міліцыянерамі на скутарах. А вось жанчын-рэгуліроўшчы на вуліцах фестывальнага горада сёлета не будзе. Пры гэтым у якасці эксперыменту на некалькіх святлафорах у Віцебску з'явіліся смайлікі — яны ўжо спадбалілі ўдзельнікам дарожнага руху...

Як раскажаў Ігар Яўсееў, па традыцыі, чакаеца прыезд на фестываль кіраўніка нашай дзяржавы, таму прымаюцца асаблівыя меры бяспекі. Міліцыя ў гэтым пытанні цесна супрацоўнічае з КДБ і прадаўцамі міліцыі службай бяспекі Прэзідэнта.
Акрамя таго, напярэдадні пачатку фестывалю даследаваны падвалы і дахі жылых дамоў у Віцебску — на «базар». Сёлета, улічваючы наплыў прыежджых у мінулыя гады (а ў асноўным да Віцебска яны дабіраюцца па чыгуны), будзе ў 2 разы павялічана колькасць супрацоўнікаў аховы грамадскага парадку на транспарце.
На кантрольна-прапускных пунктах у Летні амфітэатр — галоўную сцэнічную пляцоўку «базару» — будуць устаноўлены новыя рамачныя дэтэктары грамадзянскай аховы. Апошнія ў якасці спонсарскага падарунку былі перададзены міліцыіскаму ведамству прадаўцамі карпаратыўнага фестывалю «Газпрама» — «Факел» іх нядаўна праходзіў у Віцебску.
Так што падчас «базару» будзе ўсё спакойна, паабяцалі ва ўпраўленні ўнутраных спраў.

Вераніка КАНЮТА
Аляксандр ПУКШАНСКІ

Даты Падзеі Людзі

1807 год — нарадзіўся Джузэпэ Гарыбальдзі, народны герой Італіі, адзін з кіраўнікоў узброенай барацьбы за аб'яднанне і нацыянальную незалежнасць краіны. Нягледзячы на тое, што многія крытыкавалі Гарыбальдзі за раз'язванне грамадзянскай вайны, абсалютна ўсе — і сябры, і ворагі — прызнавалі яго ўнікальным ваенным здольнасці і прызванне быць сапраўдным лідарам. Імя генерала-рэвалюцыянера Джузэпэ Гарыбальдзі стала сімвалам барацьбы італьянскага народа за свабоду і незалежнасць. Падчас Другой сусветнай вайны партызанскія атрады, якія змагаліся ў Італіі супраць гітлераўскіх войскаў і фашыскай арміі Мусаліні, горда насілі на сваіх баявых сцягах імя народнага героя, называючыся гарыбальдзіскай брыгадай.

1875 год — па ініцыятыве міністра асветы Расіі графа Д.А. Талстога ў будынках скасаванага дамініканскага манастыра расчыніла свае дзверы Нясвіжская настаўніцкая семінарыя, якая рыхтвала настаўнікаў пачатковых школ. Тэрмін навування тут склаў 3-5 гадоў. Фінансавалася навуцкая ўстанова з дзяржаўнага бюджэту. Мела фізічны і прыродна-знаўчы кабінеты, хімічную лабараторыю, актаву залу, клас для заняткаў ручной працай, інтэрнат для навуцэнцаў, фундаментальную бібліятэку, музей, метэралагічную станцыю. Пры семінарыі дзейнічала ўзорнае пачатковае вучылішча, у якім навуцэнцы праходзілі педагагічную практыку. Семінарысты вывучалі асновы педагагікі, рускую і царкоўна-славянскую мовы, арыфметыку, асновы геаметрыі, лінейнае чарчэнне, гісторыю, геаграфію, чыстапісанне, спевы, рамёствы, Закон Божы і іншыя прадметы. У семінарыі вучыліся беларускія пісьменнікі Я. Колас, К. Чорны, этнограф і фалькларыст А. Багдановіч, працаваў педагог, гісторык, этнограф і публіцыст Ф.А. Кудрынскі. У 1915 годзе семінарыя выехала з Нясвіжа, працаваў педагог, гісторык, этнограф і публіцыст Ф.А. Кудрынскі. У 1915 годзе семінарыя выехала з Нясвіжа, працаваў педагог, гісторык, этнограф і публіцыст Ф.А. Кудрынскі. У 1915 годзе семінарыя выехала з Нясвіжа, працаваў педагог, гісторык, этнограф і публіцыст Ф.А. Кудрынскі. У 1915 годзе семінарыя зноў рэзвакуіравана ў Нясвіж. На вучобу сталі браць дзяўчат, а таксама асоб неправаздаўнага веравызнання. Была закрыта ў снежні 1919 года польскай акупацыйнымі ўладамі.

1938 год — нарадзіўся (вёска Чырвоны Сцяг Смалевіцкага раёна) Ігар Міхайлавіч Кароль, беларускі вучоны-отарыналарынголаг, доктар медыцынскіх навук (1991), прафесар (1994). Аўтар навуковых прац па даследаванні вестыбулярнай і слыхавых функцый пры ўздзеянні фізічных фактараў навокальнага асяроддзя. Ён удзельнічаў у даследаванні захаванай вуха, горла, носа.

Было сказана
Іван МЕЛЕЖ, народны пісьменнік Беларусі:
«Мары няясныя, няпэўныя, але яны клічуць. Нястрымна».

Слава Андрэй МІКАЙЛАЎ

Калі іграе на баяне, ветэран Мікалай Аляксандравіч Качан атрымаў залаты медалёў. У 1978 годзе стаў пераможцам сацыялістычнага саборніцтва. Працаваў ён тады інжынерам. Пры гэтым дыплама аб адпаведнай адукацыі ў яго не было. Я школы будаваў. Хацеў, каб нашы дзеткі былі граматычнымі, — гаворыць пенсіянер. Мне ж у дзяцінстве вельмі хацелася вучыцца. Дарчы, было, мяне пыталі: «А ці ёсць у цябе дыплом?» Адказаў, што ёсць... мамін. Мне мама дала дыплом жыцця. Я ж люблю будаваць ведаў і дом вось гэтымі рукамі пабудоваў, дзе сын жыве... Цягнуў кладку і іншае — усё сам. Майстры прыходзілі і здзіўляліся таму, як я ўсё добра зрабіў: карнізы ў франтоне і іншае.

У ветэрана двое дзяцей. Сын — урач, дачка ў сельскай гаспадарцы працавала. Зараз з ёй і жыве. Пералічыў імёны ўсіх унучкаў і праўнучак. Раней ветэран вельмі ахвотна займаўся прыватнай гаспадаркай, ды зараз, зразумела, сілы не тыя. А на баяне іграе. Інструмент у яго тульскі. Але ж занадта многа і складаныя мелодыі іграць не магу, — прызнаецца ветэран. Што ты, хлапец, калі ўжо ногі не ідуць, якая музыка? Так, іграю, калі пальцы слухаюцца. Мне ж ужо за 90... Напярэдадні Дня Незалежнасці мой суразмоўца пажадаў усім ветэранам Вялікай Айчыннай вайны ў першую чаргу, бязумоўна, моцнага здароўя. На жаль, штогод іх застаецца ўсё менш. Жадаю тым, хто ваяваў, самага лепшага, каб ветэраны на ведалі гора. І усім жыхарам Беларусі тэго ж! — павіншаваў Мікалай Аляксандравіч. Каб не было больш вайны на нашай зямлі, наогул каб ніколі не ваявалі. У сваю чаргу, ад імя супрацоўнікаў старэйшай беларускай газеты «Звязда» і чытаўшы шчыра хочацца пажадаць паважанаму ветэрану здароўя. Каб і надалей быў такім жа актыўным, каб пражыў як мага больш!

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара Шаркаўшчына — Віцебск.

СЁННЯ

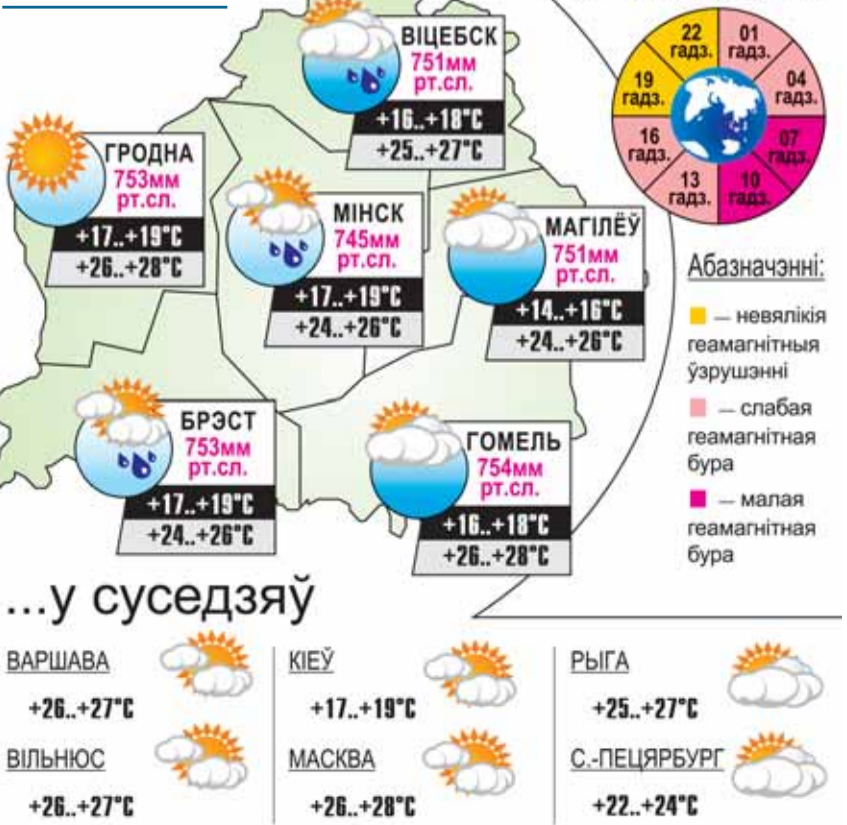
Месяц
Маладзёк 8 ліпеня.
Месяц у сусор'і Блізнят.

Імяніны
Пр. Георгія, Максіма, Паўла, Іўльяна.
К. Альжбеты, Мальвіны, Андрэя, Інаквенція, Себасцяняна, Тодара.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	4.45	21.43	16.58
Віцебск	4.26	21.41	17.15
Магілёў	4.34	21.33	16.59
Гомель	4.40	21.21	16.41
Гродна	5.01	21.56	16.55
Брэст	5.11	21.48	16.37

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

«Худзенькія» дзяўчаты лічаць сябе «поўненымі». «Поўненыя» лічаць сябе «тоўстымі». А «тоўстыя» нацягнуць леапардавыя ласіны... і прыгажуню-у-у.

— Холмс, я толькі што застрэліў велізарную сабаку Баскервіля!
— Ватсан, я ж прасіў вас не піць віскі ў засадае. Тут усё вёска шукае карову, якая збегла на балоты!

Калі ў мужа няма сакрэтаў ад жонкі, прэмія яго не радуе.

Псіхолаг раіць мужчыну:
— Калі ў вас з жонкай насыпае сварка, старайцеся быць вышэй за яе.
— Я і так імкнусь забрацца на шафу, доктар.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАСЬ ПРАСЫ ІНТЭРНАЦЫОНАЛЬНАСЬ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалайавіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н.КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В.КЛОЧНИК (намеснік галоўнага рэдактара), А.КЛЯШЧУК, Л.ЛАХМАНЕНКА, С.ПРОТАС (першы намеснік дырэктара-галоўнага рэдактара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЕУСКИ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШКА, Л.ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыя — 287 18 64, падлікі і распаўсюджванне — 287 18 38, 287 17 21, юрыдычная — 287 19 68, скарэктарыя — 292 05 82, адрэдакцыя за выпуск дадаткаў: «Чырвоныя змена» — 292 44 12; «Мясцовае самарванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, рэкламы e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх мераванні не з'яўдаюцца судзіць з мераваннемі рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім мераванні адбірае і публікуе адрэдаваныя ёй псымы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім ўнітарным прадпрыемстве «Вывадцтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.

Тыраж 23.460. Індэкс 63850. Зак. № 2865.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 3 ліпеня 2013 года.